

Ελβετικές
αρχαιολογικές
έρευνες στην
Ελλάδα

Swiss
Archaeology
in Greece -
News from
the Field

2025

Impressum

Έκδοση: Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα (ΕΑΣΕ)
Σκαρμαγκά 4B, 104 33 Αθήνα
E-mail: info@esag.swiss
www.esag.swiss, www.facebook.com/esag.swiss, www.instagram.com/esag.swiss
Σχεδιασμός και σύνταξη: Thierry Theurillat και Δάφνη Βλαντί
Μεταφράσεις: Δάφνη Βλαντί
Τυπώθηκε σε 1000 αντίτυπα
Licence Creative-Commons: CC BY-SA 4.0
© 2025 Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα

Published by the Swiss School of Archaeology in Greece (ESAG)
Skaramanga Street 4B, GR-104 33 Athens, Greece
E-mail: info@esag.swiss
www.esag.swiss, www.facebook.com/esag.swiss, www.instagram.com/esag.swiss
Concept/Editors: Thierry Theurillat and Daphne Vlanti
Translation: Daphne Vlanti
Copies in print: 1000
Licence Creative-Commons: CC BY-SA 4.0
© 2025 Swiss School of Archaeology in Greece

DOI 10.5281/zenodo.17527319

Πνευματική ιδιοκτησία εικόνων – Photo and Illustration Credits

Εικόνες και σχέδια: ΕΑΣΕ, πλην διαφορετικής μνείας
Photos and illustrations: ESAG, unless otherwise specified

J. André (17, 20, 27), P. Birchler Emery (18), Ch. Chezeaux (3, 12, 13, 14, 21, 27), Ν. Γιαννουλάκης (19),
A. Guinand (3, 10, 11), T. Krapf (3, 7, 16, 27), T. Saggini (3, 20, 27), T. Theurillat (8-9), Λ. Βοκοτόπουλος (15).

Στο εξώφυλλο: Υποβρύχιες έρευνες στο λιμάνι της Ερέτριας (Fabien Langenegger)
Cover photo: Underwater research in the port of Eretria (Fabien Langenegger)

Περιεχόμενα | Table of contents

Εισαγωγή | Introduction

- 4 Χαιρετισμός του Διευθυντή
Director's foreword, *S. Fachard*

Ανασκαφές και μελέτες | Field and museum studies

- 6 ΕΑΣΕ 1975-2025, *S. Fachard*
- 8 Υποβρύχια έρευνα στον αρχαίο λιμένα της Ερέτριας,
S. Fachard – Ε. Σπ. Μπάνου
- 12 Επιφανειακή έρευνα μεταξύ Ερέτριας και Αμαρύνθου,
C. Chezeaux – S. Fachard – Α. Γ. Σίμωσι
- 15 Αίγινα, Ελλάνιον Όρος, *Σ. Χρυσουλάκη – T. Krapf – Λ. Βοκοτόπουλος –*
Σ. Μιχαλοπούλου – J. André
- 18 Αντικύθηρα, οι έρευνες το 2025, *Α. Γ. Σίμωσι – L. Baumer*
- 20 Στο πεδίο και το μουσείο: αφηγήσεις πρακτικής άσκησης, *T. Saggini*
- 22 Ερευνητικές Διαδρομές: Πορτραίτα τριών επιστημόνων,
A. Tanner – S. Zurbruggen – F. Pajor

Οργάνωση | Organisation

- 24 Συμβούλιο του Ιδρύματος και Συμβουλευτική Επιτροπή
Board of Trustees and Advisory Council
- 24 Συνεργάτες και επιστημονικά μέλη
Collaborators and Scientific Members

Νέα | News 2025

- 26 Δημοσιεύσεις και νέα
Publications and News

Πρόγραμμα | Programme 2026

- 27 Έρευνες πεδίου και εργασίες στο Μουσείο 2026
Field Research and Museum Studies in 2026

Ευχαριστήρια – Acknowledgments

Υπουργείο Πολιτισμού – Hellenic Ministry of Culture, *Λίνα Μενδώνη*

Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς – Directorate of Antiquities in the Greek Ministry of Culture, *Ολυμπία Βικάτου (Γενική Διευθύντρια)*

Τμήμα Εποπτείας Ελληνικών και Αλλοδαπών Επιστημονικών Ιδρυμάτων και Συντονισμού Θεμάτων Διεθνών Συνεργασιών και Οργανισμών – Department of Foreign Schools, *Κωνσταντίνη Μπενίσση (Προϊσταμένη), Σοφία Σπυροπούλου*

Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας – Ephorate of Antiquities of Euboea, *Δημήτριος Χριστοδούλου (Προϊστάμενος), Όλγα Κυριαζή, Σταυρούλα Παρίσση*

Εφορεία Αρχαιοτήτων Πειραιώς και Νήσων – Ephorate of Antiquities of Piraeus and Islands, *Άννα Βασιλική Καραπαναγιώτου*

Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων – Ephorate of Underwater Antiquities, *Δημήτρης Κουρκουμέλης*

Ελβετική Πρεσβεία στην Ελλάδα – Embassy of Switzerland in Greece, *A.E. Stefan Estermann*

Πρεσβεία της Ελλάδας στη Βέρνη – Embassy of Greece in Switzerland, *A.E. Αικατερίνη Σιμπούλου*

Δημαρχείο Ερέτριας – Municipality of Eretria, *Νίκος Γουρνής*

Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, Περιφερειακή Ενότητα Ευβοίας – Prefecture of Central Greece, regional district of Euboea, *Γιώργος Κελαϊδής*

Πολιτιστικός Σύλλογος Αμαρύνθου – Cultural Association Amarynthos, *Γρηγόρης Φουσταλιεράκης*

Εξωραϊστικός σύλλογος Αμαρύνθου «Το Γεράνι» – Gerani Association, *Κώστας Φραγκουλόπουλος*

Χορηγοί και Υποστηρικτές – Donors and patrons

Εθνικό Ταμείο της Ελβετίας για την Επιστημονική Έρευνα – Swiss National Science Foundation

Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικών, Παιδείας και Έρευνας της Ελβετίας – Federal Department of Economic Affairs, Education and Research

Ομοσπονδιακή Γραμματεία Εκπαίδευσης, Έρευνας και Καινοτομίας της Ελβετίας – State Secretariat for Education, Research and Innovation

Πανεπιστήμιο της Λωζάννης και άλλα Ελβετικά Πανεπιστήμια – University of Lausanne and other Universities in Switzerland

Ίδρυμα Σ. Νιάρχος, Ίδρυμα ΚΙΚΠΕ, Φιλανθρωπικό Ίδρυμα της οικογένειας Sandoz, Evangelos Pistiolis Foundation, Καντόνι του Βω, Ίδρυμα για του Παν/μίου της Λωζάννης, Ίδρυμα Isaac Dreyfus-Bernheim, Ίδρυμα Θεόδωρου Λαγώνικου, Ίδρυμα Αφεντούλη

The activities of the Swiss School of Archaeology in Greece in 2025

The year 2025 marks the 50th anniversary of the Swiss School of Archaeology in Greece. This symbolic milestone provides us with the opportunity to reflect on the history of the School (see pages 6–7), reaffirm our mission in Greece, and define future directions. On the occasion of this anniversary, the School organized a public conference on 19 November in Lausanne, bringing together numerous political, academic, and diplomatic personalities. The following day, a research day brought together researchers at the University of Lausanne to showcase their recent work and to open new perspectives for Swiss archaeological research in Greece. This year was also marked by high-level visits, notably that of Prime Minister Kyriakos Mitsotakis, accompanied by the Minister of Culture, Lina Mendoni.

Antikythera, Aegina, Eretria, and Amarynthos

Over the past year, the School continued its fieldwork and research activities. In Antikythera, the team led by Lorenz Baumer and Angeliki G. Simosi completed the final campaign of the 2021–2025 five-year program. While awaiting the scientific publication of the results, the exhibition “*News from Antikythera*” in Geneva invites the public to discover the very latest and previously unpublished results that make this ship a true laboratory for the study of the ancient Mediterranean.

In Aegina, the Greek-Swiss team resumed excavations at the summit of Helanion Oros and extended their survey to the surrounding area. The spectacular discoveries justify the submission of a new five-year project with increased resources and personnel.

In Euboea, the second campaign studying the remains of the port of Eretria, conducted in collaboration with the Ephorate of Underwater Antiquities and the Octopus Foundation, allowed the completion of the plan of the harbor installations.

In Amarynthos, this year’s survey campaign enriched the systematic study of the entire Eretrian plain. This goal still seemed out of reach in 2020, given the rapid densification of construction in the region. The data collected now pave the way for a new diachronic occupational history between Eretria and Amarynthos. Meanwhile, the study of the remains of the temple of

Artemis continues with an international team. A scientific gathering organized in Athens brought together more than thirty researchers to review current knowledge, with the publication of the results scheduled for 2028.

Finally, the Eretria collection was enriched in 2025 by a new volume (XXVII) devoted to inscribed lead sheets from Styra, authored by Francesca Dell’Oro.

Monitoring scientific and administrative activities remains central to the missions of the Scientific Secretary. After ten years in this role, Tobias Krapf hands over the reins to Tamara Saggini. A lecturer at the University of Basel, after teaching the spring semester in Lausanne, Tobias will continue to collaborate with the ESAG on the research projects in Aegina and Amarynthos. We warmly thank him for his commitment and extend our best wishes for the continuation of his career, as well as to Tamara for her new role as Scientific Secretary.

The new ESAG headquarters in Athens

Works on the School’s new headquarters, which will be part of the future Swiss Center for Culture, Science, and Diplomacy, are progressing on schedule, with the relocation planned before summer 2026. The building will also house the Swiss Embassy and the Flux Foundation, within a complex featuring an exhibition and performance hall that opens onto a Mediterranean urban garden. Located at the foot of the Acropolis, the new headquarters will provide researchers with an inspiring environment for reflection, collaboration, and exchange, while enhancing the School’s presence in the fields of science and diplomacy.

Acknowledgements

There would not be enough space here to thank all the institutions and individuals who supported the School’s activities. Special mention should be made of the Hellenic Ministry of Culture, the Swiss Confederation, the Swiss National Science Foundation, the University of Lausanne Foundation, the Canton of Vaud, the Evangelos Pistiolis Foundation, the Stavros Niarchos Foundation, and the Sandoz Family Philanthropic Foundation. We are also very grateful to our partners in Greece for fruitful collaborations in the field and at the museum, particularly Angeliki G. Simosi, Stella Chryssoulaki, and Eleni Sp. Banou.

ΕΑΣΕ 1975–2025

Sylvian Fachard, με τις συνεισφορές των Pierre Ducrey και Karl Reber

Στις 26 Νοεμβρίου 1975, το ελληνικό κράτος απένειμε τον τίτλο της Αρχαιολογικής Σχολής στην ελβετική αποστολή που ένα χρόνο πριν είχε αρχίσει τις ανασκαφές της αρχαίας Ερέτριας. Ο Karl Schefold, διευθυντής των ερευνών από το ξεκίνημά τους, είχε αναμείνει το τέλος του καθεστώτος των συνταγματαρχών για να υποβάλει το σχετικό αίτημα. Η Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα (ΕΑΣΕ) παραμένει έως σήμερα η μόνη μόνιμη ελβετική αρχαιολογική αποστολή εκτός των εθνικών συνόρων.

Ο Pierre Ducrey και ο Karl Reber παρουσιάζουν εδώ τις δεκαετίες κατά τις οποίες διηύθυναν την ΕΑΣΕ, προτού προσφέρουμε μια επισκόπηση των τρεχόντων προγραμμάτων και των μελλοντικών προοπτικών όσον αφορά την έρευνα, την εκπαίδευση και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

Έν Αθήναις τῇ 26 Νοεμβρίου 1975

Αριθμ. Πρωτ.

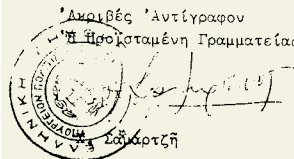
ΥΠΠΕ/ΑΡΧΑΙΟΤ/Β/Φ25/52518/3289

Ἀποφασίζομεν

Ἐγκρίνομεν τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἔν Αῤῥηναις Ἑλβετικῆς ἀποστολῆς ὡς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς μετὰ δικαιωμάτων διενεργείας ἀνασκαφῶν ἔν Ἑλλάδι διεξαγομένων συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 37 τοῦ Κ.Ν. 5351/32 "Περὶ Ἀρχαιοτήτων".

Ἀποβέβ. Ἀντίγραφον
τῆς ὑποσηματομένης Γραμματείας

Ὁ Ὑπουργός
Κ. Α. Τρυπάνης

Pierre Ducrey

(Διευθυντής από το 1982 έως το 2006)

1964–1981: Ὑστερα ἀπὸ μιὰ περίοδο πλούσια σε ἀνακαλύψεις (Δυτικὴ Συνοικία καὶ «Ἡρώων», Ἱερό τοῦ Ἀπόλλωνα, Οἰκία με τὰ Μωσαϊκά), ἔρχεται ἡ ὥρα γιὰ παύση τῶν ἐργασιῶν καὶ γιὰ τὴ δημιουργία τῶν ἀπαραίτητων υποδομῶν τόσο στὴν Ἀθήνα ὅσο καὶ στὴν Εῤέτρια. Τὸ διαμέρισμα στὴν οδὸ Σκαρामαγκά, τὸ ὁποῖο θὰ ἀποτελέσει τὴν ἐδρα τῆς Σχολῆς, ἀνοίγει τὶς πόρτες τοῦ το 1987. Ἡ δεῦτερη αἴθουσα τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου τῆς Εῤέτριας, οἱ τεχνικοὶ χώροι με τὸ ἐργαστήριό συντήρησης, καθὼς καὶ τὸ στέγαστρο τῆς Οἰκίας με τὰ Μωσαϊκὰ ἐγκαινιάζονται στὶς 10 Μαΐου 1991. Κατὰ τὴ δεκαετία αὐτή, οἱ ἀνασκαφές διακόπτονται προσωρινά. Ἐπίσης, τὸ 1983 ἱδρύεται τὸ Ἰδρυμα τῆς Ελβετικῆς Αρχαιολογικῆς Σχολῆς στὴν Ελλάδα, τὸ ὁποῖο ἀναλαμβάνει τὴν ἐξεύρεση τῶν ἀπαραίτητων πόρων γιὰ τὶς ἐρευνες, πέραν τῆς στήριξης ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο τῆς Ελβετίας γιὰ τὴν Ἐπιστημονικὴ Ἔρευνα.

Ἡ συστηματικὴ ἐξερεύνηση τῆς ἀρχαίας πόλης τῆς Εῤέτριας συνεχίζεται: τὰ ορατὰ

κατάλοιπα τῆς ἀκρόπολης καταγράφονται, ἐν ἀναμονὴ τῆς ἀδείας γιὰ τὴ διεξαγωγή δοκιμαστικῶν τομῶν, πού θὰ ὁδηγήσουν στὴν ἀνακάλυψη προϊστορικῶν στρωμάτων καὶ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀθηνᾶς. Οἱ ἀνασκαφές στὶς κατοικίες τῆς Δυτικῆς Συνοικίας ξαναξεκινοῦν, ὅπως καὶ ἐκεῖνες στὰ βαθύτερα στρώματα τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀπόλλωνα. Ἡ γνώση γιὰ τὸ γεωμετρικὸ παρελθόν τοῦ (8ος αἰ. π.Χ.) ἀνανεώνεται καὶ ἐμπλουτίζεται, ἐνῶ ἀκολουθεῖ ἡ ἀνακάλυψη τοῦ Σεβαστείου, ναοῦ ἀφιερωμένου στὴν λατρεία τῶν Ῥωμαίων αυτοκρατόρων.

Ἡ συμμετοχὴ γενναιόδωρων Ἰδρυμάτων (Ἰδρυμα Φιλανθρωπίας Οἰκογένειας Sandoz, Ἰδρυμα Σταύρος Σ. Νιάρχος) καθιστὰ δυνατὴ τὴν πρόσληψη ἐπιστημονικῶν συνεργατῶν γιὰ τὴν παρακολούθηση τῶν ἀνακαλύψεων, τὴ μελέτη καὶ τὴ δημοσίευσή τους.

Μία νέα δραστηριότητα ἀναπτύσσεται: ὁμάδες ἐρευνητῶν ξεκινοῦν νὰ ἐρευνοῦν ολόκληρὴ τὴν ἐπικράτεια, με στόχο καὶ ἀποτέλεσμα τὴν καλύτερη κατανόηση τοῦ πολιτικοῦ, οικονομικοῦ καὶ ἀμυντικοῦ συστήματος τῆς ἀρχαίας πόλης. Ἡ Ελβετικὴ

Αρχαιολογικὴ Σχολὴ στὴν Ελλάδα στρέφει σταδιακὰ τὸ βλέμμα τῆς ἀπὸ τὴ μελέτη τῆς πόλης πρὸς τὴν περιφέρειά της. Ἡ ἀνακάλυψη τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀμαρυσίας Ἀρτέμιδος στὴν Ἀμάρυνθο δίνει νέα ὠθηση καὶ μεγαλύτερη προβολὴ στὶς δραστηριότητες τῶν Ελβετῶν ἐρευνητῶν στὴν Εὐβοία.

Ὁ Pierre Ducrey μπροστὰ στὴν Οἰκία με τὰ Μωσαϊκὰ, τὴν ὁποία ἀνακάλυψε καὶ ἀνέδειξε.
Pierre Ducrey in front of the House of the Mosaics, which he discovered and excavated.

Karl Reber

(Διευθυντής από το 2007 έως το 2021)

Τα χρόνια 2007-2021 σημαδεύτηκαν από πολυάριθμες ανασκαφές τόσο εντός όσο και εκτός της πόλης της Ερέτριας. Σε ένα από τα πρώτα μεγάλα ανασκαφικά έργα, αποκαλύψαμε τα ρωμαϊκά λουτρά, που παρείχαν νέες πληροφορίες για τον οικισμό της Ερέτριας κατά την Ρωμαϊκή περίοδο. Στη συνέχεια, είχαμε την ευκαιρία να ερευνήσουμε μια μεγάλη έκταση ανατολικά του Γυμνασίου, όπου ανακαλύψαμε μια δεύτερη παλαίστρα.

Η Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή ξεκίνησε επίσης να υποστηρίζει έργα εκτός Ερέτριας, σε συνεργασία με την Αρχαιολογική Υπηρεσία. Αυτά περιλαμβάνουν την εξερεύνηση του οικισμού της Εποχής του Χαλκού που έχει βυθιστεί στη θάλασσα κοντά στην Κοιλιάδα (Πελοπόννησος), τη συνέχιση των υποβρύχιων ανασκαφών στα Αντικύθηρα και την επιφανειακή έρευνα στην αττική πεδιάδα του Μαζιού. Ακόμη στην Εύβοια, αλλά εκτός Ερέτριας, μια ομάδα της ΕΑΣΕ και της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ευβοίας διερευνά τα μυστηριώδη «Δρακόσπιτα» στο νότιο τμήμα του νησιού.

Το 2010-2011 οργανώθηκε μια σημαντική έκθεση για την Ερέτρια στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο και στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Βασιλείας. Τρία χρόνια μετά, το 2014, γιορτάσαμε τα 50 χρόνια των ελβετικών ανασκαφών στην Ερέτρια με σημαντικές εκδηλώσεις τόσο στην Αθήνα όσο και στη Λωζάννη. Η πόλη της Ερέτριας εξέφρασε την ευγνωμοσύνη της για τις προσπάθειές μας δίνοντας το όνομα της Ελβετικής Σχολής σε μία πλατεία στο κέντρο της πόλης.

Ωστόσο, το έργο που προσέλκυσε τη μεγαλύτερη προσοχή ήταν η ανακάλυψη του ιερού της Αμαρυσίας Αρτέμιδος στην Αμάρυνθο. Οι ανασκαφές ξεκίνησαν το 2007 χάρη στη συνεισφορά της Ελβετικής Συνομοσπονδίας και του Ιδρύματος Isaak Dreyfus-Bernheim, ενώ από το 2017 και μετά χρηματοδοτούνται μέσω τετραετών ερευνητικών προγραμμάτων του Ελβετικού Εθνικού Ερευνητικού Ταμείου. Ήδη το 2017, η ταυτοποίηση του ιερού επιβεβαιώθηκε από πολλές επιγραφές. Σταδιακά ήρθαν στο φως διάφορα κτίρια: στοές στα ανατολικά και τα βόρεια, ο βωμός, και τελικά ο ίδιος ο ναός, όπου εντοπίστη-

κε ένας πλούσιος αποθέτης προσφορών. Αυτή η ανακάλυψη τιμήθηκε από τα Ελληνικά Ταχυδρομεία με ειδικό αναμνηστικό γραμματόσημο.

Ο Karl Reber δέχεται το αναμνηστικό γραμματόσημο των Ελληνικών Ταχυδρομείων (ΕΛΤΑ) προς τιμήν της ανακάλυψης του ιερού της Αμαρυσίας Αρτέμιδος. Karl Reber receives the commemorative stamp issued by the Hellenic Post in honor of the discovery of the sanctuary of Artemis Amarysia.

Από το 2021, οι προτεραιότητες των δραστηριοτήτων πεδίου στην Αμάρυνθο ήταν τρεις: η αποκάλυψη του ναού της Αρτέμιδος, η ανασκαφή των προϊστορικών καταλοίπων και η επιφανειακή έρευνα μεταξύ του ιερού και της Ερέτριας. Οι ομάδες πλέον προετοιμάζουν τη δημοσίευση των ευρημάτων χάρη στην ανανέωση της υποστήριξης του Ελβετικού Ιδρύματος για την Επιστημονική Έρευνα (SNSF). Παράλληλα, συνεχίζουμε άλλα ανασκαφικά προγράμματα, εκτός Ευβοίας, τα οποία είναι απαραίτητα για την εκπλήρωση της εκπαιδευτικής μας αποστολής, η οποία παρουσιάζεται και σε αυτό το φυλλάδιο.

50 χρόνια - και μετά;

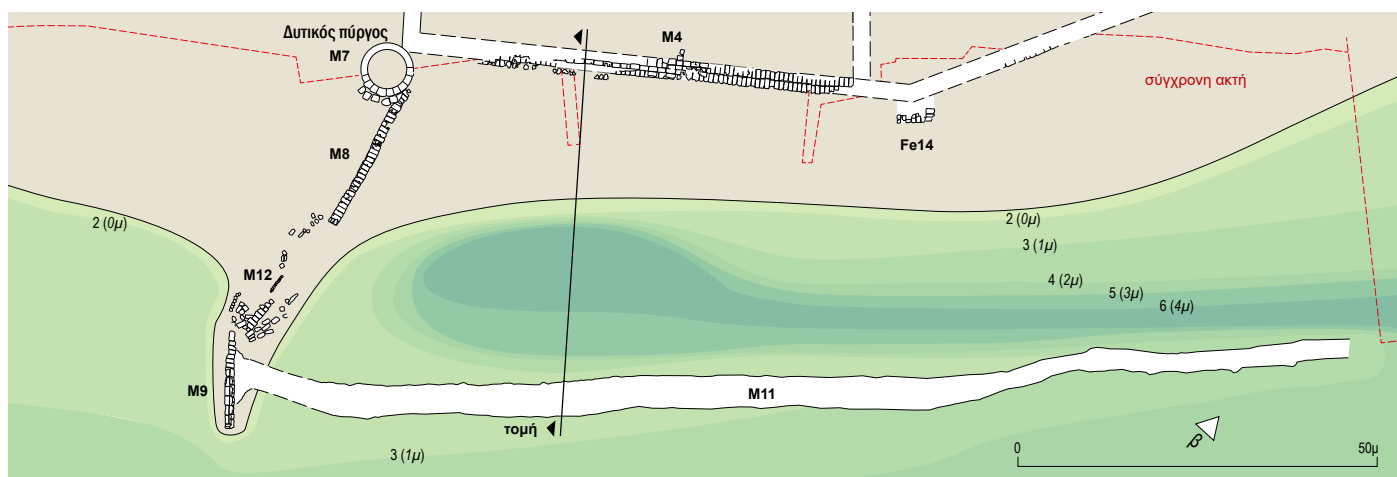
Οι ανακαλύψεις που πραγματοποίησαν οι Ελβετοί αρχαιολόγοι τα τελευταία πενήντα χρόνια συνοδεύονται από μια μεγάλη ευθύνη: να διαφυλάξουν αυτή την πολιτιστική κληρονομιά και να τη μοιραστούν με το κοινό, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ελβετία. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπονται, μεταξύ άλλων, η επέκταση των αποθηκών του Μουσείου της Ερέτριας, ώστε να μπορούν να στεγαστούν τα χιλιάδες αντικείμενα από τις ανασκαφές της Αμαρύνης, η συντήρηση και ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων, και ιδιαίτερα των ρωμαϊκών λουτρών και του

Γυμνασίου της Ερέτριας, καθώς και το σταδιακό άνοιγμα του ιερού της Αρτέμιδος στο κοινό. Σε αυτές τις εργασίες έρχεται να προστεθεί μια ακόμη ανάγκη: η δημοσίευση των παλαιών ανασκαφών, που προϋποθέτει την αναθεώρηση παλαιών, αδημοσίευστων αρχείων, τη μελέτη αρχαιολογικού υλικού που μέχρι σήμερα δεν έχει αξιοποιηθεί επαρκώς, και την ανάδειξη αρχαιολογικού υλικού που είχε ως τώρα μείνει στο παρασκήνιο. Πρόκειται, με άλλα λόγια, για μια προσπάθεια να δημιουργηθεί κάτι νέο μέσα από το παλιό, αξιοποιώντας τις τεχνολογικές και επιστημονικές εξελίξεις που συνεχώς ανανεώνουν τα ερωτήματα της αρχαιολογικής έρευνας.

Παράλληλα, η εκπαίδευση και η έρευνα, δύο άρρηκτα συνδεδεμένοι άξονες που αλληλοτροφοδοτούνται, παραμένουν στον πυρήνα της αποστολής της Σχολής. Η ΕΑΣΕ θέλει να προσφέρει στους φοιτητές μια πρακτική εμπειρία που θα συμπληρώσει τις ακαδημαϊκές τους σπουδές, θα τους μυήσει στη συνεργασία και στις διεπιστημονικές γνώσεις, στηρίζοντας τα talenta και ενθαρρύνοντας την καινοτομία. Όλα τα παραπάνω σημαίνουν ότι επενδύουμε στους αρχαιολόγους του αύριο. Σε ένα ολόένα πιο διασυνδεδεμένο διεθνές επιστημονικό περιβάλλον, η ΕΑΣΕ συμβάλλει στη δικτύωση των Ελβετών ακαδημαϊκών σε

μία ευρωπαϊκή χώρα και θέτει τις υποδομές και την τεχνογνωσία της στην υπηρεσία της εκπαίδευσης και της έρευνας.

Το να μοιραζόμαστε τα αποτελέσματα της έρευνας μας είναι μια πρόκληση που ως αρχαιολόγοι δεν μπορούμε να αντιμετωπίσουμε μόνοι. Χάρη στην υποστήριξη του FNS και του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος, η Σχολή είχε την ευκαιρία να συνεργαστεί με ειδικούς, ώστε να δείξει σε εκπαιδευτικούς και μαθητές στην Ελβετία και την Ελλάδα πόσο βαθιά επηρεάζει ο αρχαίος κόσμος τον σύγχρονο πολιτισμό μας. Το ντοκιμαντέρ που αφηγείται την συναρπαστική έρευνα που οδήγησε στον εντοπισμό του Αρτεμισμού της Αμαρύνης βοήθησε, αναμφίβολα, να γνωρίσει το ευρύ κοινό το έργο της ΕΑΣΕ όπως ποτέ άλλοτε. Το άνοιγμα σε νέες μορφές επικοινωνίας και η άρση των ορίων μεταξύ των επιστημών αποτελούν πλέον αναγκαιότητα. Τα εγκαίνια το 2026 του Ελβετικού Κέντρου για τον Πολιτισμό, τη Διπλωματία και την Έρευνα στην Αθήνα, όπου η ΕΑΣΕ θα έχει την έδρα της, εντάσσεται ακριβώς σε αυτή τη δυναμική. Η νέα αυτή έδρα θα αποτελέσει χώρο έρευνας, σκέψης και συνεργασίας, στο πλαίσιο μιας στρατηγικής ανάπτυξης που επιβεβαιώνει τη σταθερή δέσμευση της Ελβετίας προς την Ελλάδα.

Κάτοψη και τομή της δυτικής λιμενικής λεκάνης.
Plan and section of the western harbour basin.

Η μεγάλη λιμενική λεκάνη και οι κυματοθραύστες της

Οι πρώτοι κάτοικοι της Ερέτριας προσαρμόστηκαν σε αυτό το συνεχώς μεταβαλλόμενο παράκτιο οικοσύστημα, το οποίο διαμόρφωσαν σταδιακά με την πάροδο των αιώνων. Ήδη από τον 7ο αιώνα π.Χ. διευθέτησαν τον ποταμό που πλημμύριζε την περιοχή, αποξηραίνοντας έτσι την πεδιάδα. Περί το 400 π.Χ., η πόλη περιβλήθηκε από οχύρωση μήκους άνω των 4 χιλιομέτρων. Πιθανότατα την ίδια εποχή, οι Ερετριείς προσάρτησαν τον κόλπο με δύο μεγάλους κυματοθραύστες, ή λιμενοβραχίονες, χτισμένους πάνω στις απολιθωμένες, σήμερα, ακτογραμμές, καθώς η στάθμη της θάλασσας βρισκόταν περίπου 2 μέτρα χαμηλότερα από τη σημερινή.

Οι δύο αυτοί μόλοι εντυπωσίασαν τους ταξιδιώτες του 19ου αιώνα. Ο Αλέξανδρος Ραγκαβής, το 1852, περιγράφει με θαυμασμό «τις προβλήτες που διακρίνονται ακόμη κάτω από τα νερά, σε αρκετή απόσταση από την ακτή». Ενώ ο δυτικός λιμενοβραχίονας (M13), μήκους περίπου 600 μέτρων, είχε ήδη μελετηθεί, η ερευνητική αποστολή του 2025 επέτρεψε τον εντοπισμό των ελάχιστων σωζόμενων καταλοίπων του ανατολικού μόλου (M16), ο οποίος σήμερα καλύπτεται μερικώς από σύγχρονες επιχώσεις γύρω από το Πεζονήσι. Οι δύο κατασκευές παρουσιάζουν παρόμοιο σχέδιο και τεχνική κατασκευή: αποτελούνται από σωρούς ακατέργαστων λίθων διαφόρων μεγεθών, οι οποίοι εδράζονται πάνω σε βάσεις από συνεκτοποιημένο ψαμμίτη. Οι απολήξεις τους σχημάτιζαν εξέδρες που έστρεφαν προς το εσωτερικό του κόλπου, επάνω στις οποίες

φαίνεται πως υπήρχαν κατασκευές. Οι κατασκευές αυτές, ωστόσο, είναι σήμερα δύσκολο να αναγνωριστούν λόγω της φθοράς τους.

Η λιμενική ζώνη, η οποία προστατευόταν έτσι από τα κύματα, εκτεινόταν σε έκταση άνω των 700 στρεμμάτων. Παρείχε ασφαλές αγκυροβόλιο για τα πλοία, αν και τα κύματα των ισχυρών ανέμων καθιστούσαν τον ελλιμενισμό επικίνδυνο. Για τον λόγο αυτό, διαμορφώθηκαν τουλάχιστον δύο ακόμη εσωτερικές λεκάνες, που επέτρεπαν στα μεγαλύτερα σκάφη να προσεγγίζουν για φόρτωση και εκφόρτωση ή να ανεκύνονται στην ξηρά για συντήρηση. Για την καλύτερη κατανόηση της τοπογραφίας του κόλπου και της κυκλοφορίας των πλοίων στην αρχαιότητα, ο βυθός χαρτογραφήθηκε με τη βοήθεια σόναρ προσαρμοσμένου πάνω σε τηλεχειριζόμενο σκάφος. Τα παράκτια ύδατα αποδείχθηκαν γενικά αβαθή, αλλά στο κέντρο της λεκάνης εντοπίστηκε ένα φυσικό κανάλι βάθους περίπου 8 μέτρων, το οποίο αντιστοιχεί στον άξονα του αρχαίου «στρατιωτικού» λιμένα, που σήμερα έχει αποξηρανθεί. Ωστόσο, φυσικά φαινόμενα ιζηματογένεσης και σύγχρονες βυθοκορήσεις συνέβαλαν στη μεταβολή της μορφολογίας του θαλάσσιου βυθού σε σχέση με την αρχαιότητα, γεγονός που επιβεβαιώθηκε από την έρευνα στον μικρό δυτικό κόλπο.

Ο λιμενίσκος του δυτικού πύργου και το ανατολικό «στρατιωτικό» λιμάνι

Μια μικρή λιμενική λεκάνη, προσαρτημένη στη δυτική θαλάσσια οχύρωση, η οποία εντοπίστηκε και τεκμηριώθηκε το 2024, αποτέλεσε το αντικείμενο ενδελεχούς μελέτης. Ένας τοί-

χος από μεγάλους λαξευμένους λίθους (M8) εκτείνεται από τον πύργο προς τη θάλασσα για περίπου είκοσι μέτρα, προτού δώσει τη θέση του σε μια ιδιαίτερα διαταραγμένη ζώνη, σπαρμένη με μεγάλους διάσπαρτους λίθους (M12). Πιο πέρα, ένα δεύτερο τμήμα (M9), διατηρημένο σε δύο στρώσεις από μεγάλους λίθους τοποθετημένους εναλλάξ, σχηματίζει μια ισχυρή προβλήτα σε απόσταση περίπου πενήντα μέτρων από την ακτή. Στο άκρο της, μια κατασκευή από μικρούς λίθους, τοποθετημένους πάνω σε μεγάλες πλάκες και ορθογώνιους λίθους, σχηματίζει μια επιφάνεια πλάτους 5 μ. και ύψους 1-1,5 μ. Ο βραχίονας αυτός εκτείνεται κάθετα προς την προβλήτα σε μήκος περίπου 150 μ., παράλληλα με την

Υποβρύχια έρευνα — Underwater Survey (M9).

Το λιμάνι της Ερέτριας

Οργάνωση

Ημερομηνία: 1–13 Σεπτεμβρίου 2025.

Διεύθυνση: Ε. Σπ. Μπάνου (Επίτιμη Έφορος Αρχαιοτήτων),
S. Fachard (ΕΑΣΕ).

Συμμετέχοντες: Δ. Κουτσούμπα, Α. Πατσούρου (ΕΕΑ),
J. Pfyffer, F. Langenegger, C. Georges, Ph. Henry,
S. Rousseau, A. Guinand, M. Chalas (Octopus),
T. Theurillat (ΕΑΣΕ).

Φοιτητές πρακτικής άσκησης: C. Bihel (Παν/μιο Neuchâtel),
C. Pacheco Martins, A. Thorez, L. von Flüe (Παν/μιο
Λωζάννης), Κ. Καλλιοντζή (Παν/μιο Θεσσαλίας).

Το βουνό, χάρη στο ύψος και την ορατότητά του, αποτελούσε προνομιακό τόπο συνάντησης ανθρώπων και θεών. Στον ευβοϊκό Όλυμπο είχε ήδη διατυπωθεί η υπόθεση ύπαρξης μιας λατρείας κορυφής, κυρίως βάσει μίας επιγραφικής αφιέρωσης στην Αρτεμη Ολυμπία, χωρίς περαιτέρω στοιχεία. Η κεραμική που περισυλλέχθηκε κατά την επιφανειακή έρευνα παρέχει λοιπόν την πρώτη απτή ένδειξη λατρευτικής δραστηριότητας στο σημείο, χωρίς ωστόσο να επιτρέπει ακόμη την ταύτιση της τιμώμενης θεότητας ούτε την ακριβή χρονολόγηση της λατρείας.

Επιφανειακή έρευνα στην κορυφή του ευβοϊκού Ολύμπου — Survey on top of the euboean Mt Olympus.

Οι πρόποδες του βουνού

Η εξερεύνηση των προπόδων του Ολύμπου, μεταξύ Ερέτριας και Γυμνού, αποκάλυψε λιγοστά κατάλοιπα που θα μπορούσαν να συνδεθούν άμεσα με ανθρώπινες δραστηριότητες. Η περιοχή, με τις απότομες πλαγιές της, τη διάβρωση και τα αλλουβιακά ριπιδία, προσέφερε ένα περιβάλλον μάλλον ακατάλληλο για μόνιμη εγκατάσταση.

Ωστόσο, η επιφανειακή έρευνα εντόπισε αρκετά μεταλλεία και λατομεία, αποδεικνύοντας ότι τα φακοειδή στρώματα ασβεστόλιθου και μαρμάρου των πλαγιών είχαν κατά καιρούς αξιοποιηθεί. Παράλληλα, συνέβαλε στην ακριβέστερη τεκμηρίωση του ήδη γνωστού χώρου του Προφήτη Ηλία, που βρίσκεται σε έναν απόκρημνο λόφο στους πρόποδες του Ολύμπου. Εκεί, εντοπίστηκε μεγάλη συγκέντρωση οψιανού και νεολιθικής κεραμικής, καθώς και λίγα μελαμβαφή

όστρακα Κλασικής εποχής, που μαρτυρούν τη διαχρονική σημασία του χώρου.

Η περιοχή αυτή φέρνει στο φως μια διαφορετική όψη της ανθρώπινης παρουσίας στην περιοχή. Τα απότομα εδάφη, ακατάλληλα για εντατική γεωργία ή κατοίκηση, θα μπορούσαν να έχουν χρησιμοποιηθεί για εξόρυξη λίθου και μεταλλεύματος, ή για βοσκή. Η «αρχαιολογική φτώχεια» τους, συγκριτικά με άλλες πλουσιότερες περιοχές, αποτρέπει τη μεροληπτική ανάγνωση του τοπίου, η οποία εστιάζει αποκλειστικά στους «σημαντικούς» χώρους. Αυτή η αντίθεση φωτίζει τις δυναμικές της ανθρώπινης κατοίκησης, συμβάλλοντας στην ισορροπημένη ανασύσταση του αρχαίου τοπίου, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τα πυκνά κατοικημένα κέντρα όσο και τους χώρους όπου η ανθρώπινη παρουσία ήταν πιο διακριτική.

Μια πεδιάδα που διερευνάται με το βλέμμα: απολογισμός 5 ετών επιφανειακών ερευνών

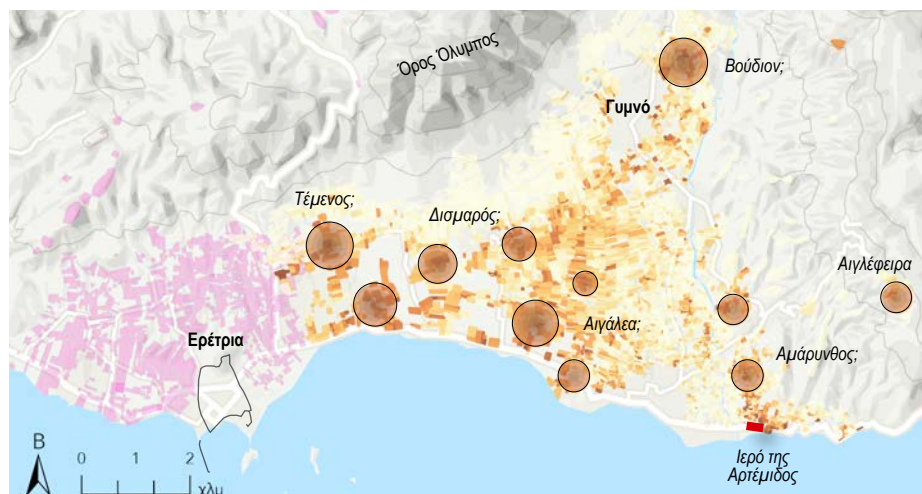
Οι πέντε ερευνητικές περίοδοι που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ 2021 και 2025 εμπλούτισαν σημαντικά τις γνώσεις μας για την πεδιάδα μεταξύ Ερέτριας και Αμαρύνθου. Πάνω από 20 τ.χλμ. ερευνήθηκαν συστηματικά, αποδίδοντας άφθονο υλικό που επιτρέπει πλέον την ανασύνθεση των δυναμικών εγκατάστασης και αναδιάρθρωσης αυτής της περιοχής στο πέρασμα του χρόνου.

Για την Τελική Νεολιθική περίοδο και τις αρχές της Πρώιμης Εποχής του Χαλκού, αρκετές συγκεντρώσεις οψιανού, σε συνδυασμό με κεραμική, μαρτυρούν την πρώιμη παρουσία κοινοτήτων στην εύφορη αυτή πεδιάδα. Ωστόσο, η κατοίκηση φαίνεται διάσπαρτη, με προτίμηση σε υπερυψωμένες θέσεις.

Όρος
Όλυπος

EASP

Χάρτης επιφανειακών ερευνών 2021-2025.
Map of surface surveys 2021-2025.

- Συγκέντρωση κεραμικής ανά εκτάριο
Ceramic concentration per hectare
- Περιοχή με υψηλή πυκνότητα
High-density area
- Επιφανειακή έρευνα 1999-2001
Survey 1999-2001

Τα κατάλοιπα των πρώτων αιώνων της Πρώιμης Εποχής του Σιδήρου είναι σπάνια, οι ενδείξεις πολλαπλασιάζονται κατά την Αρχαϊκή περίοδο. Η ανακάλυψη αγροτικών οικισμών φέρνει στο φως ένα πλέγμα μικρών, διάσπαρτων κοινοτήτων. Τα δεδομένα δείχνουν προτίμηση σε θέσεις παράκτιες και κοντά σε κύριους οδικούς άξονες, ενώ η ενδοχώρα αποδίδει πιο περιορισμένες ενδείξεις. Αυτό το πρότυπο αντανάκλα μια κατοίκηση επικεντρωμένη σε χαμηλές και εύφορες περιοχές, που συνδέονται άμεσα με την Ερέτρια.

Η Κλασική περίοδος αντιπροσωπεύει την ακμή της κατοίκησης και της οργάνωσης της περιοχής. Οι επιφανειακές έρευνες κατέγραψαν πολλές συγκεντρώσεις αρχαιολογικών καταλοίπων, οι οποίες, λόγω της έκτασης και της θέσης τους, μπορούν να ταυτιστούν με δευτερεύουσες αστικές μονάδες (δήμους) που αναφέρονται στις πηγές, όπως η Αιγλέφειρα, το Βούδιον και η Αμάρυνθος. Αυτά τα κέντρα, που εκτείνονται σε αρκετά στρέμματα, οργανώνουν τη γεωργική εκμετάλλευση της πεδιάδας και συνδέονται με απομονωμένες αγροικίες και περιφερειακές εκτάσεις, σχηματίζοντας ένα ιεραρχημένο και συνεχές αγροτικό δίκτυο. Δρόμοι, συχνά πλακωμένοι με ταφικά μνημεία, συνέδεαν την ακτή με την άνω κοιλάδα της Αμάρυνθου, και διέσχιζαν τα ορεινά περάσματα προς την ενδοχώρα της Ερέτριας, εντάσσοντας την πεδιάδα σε ένα πυκνό δίκτυο κυκλοφορίας και ανταλλαγών.

Η Ελληνιστική περίοδος σηματοδοτεί μια καμπή στην εξέλιξη της κατοίκησης: τα οικιστικά κέντρα που είχαν αναπτυχθεί σε προηγούμενες περιόδους παρακμάζουν ή υποχωρούν, οι κατοικημένες επιφάνειες συρρικνώνονται και η αγροτική εγκατάσταση γίνεται σπανιότερη. Αυτή η διαδικασία αντανακλά μια δημογραφική συρρίκνωση και τη συγκέντρωση της ανθρώπινης δραστηριότητας στα κύρια οικιστικά κέντρα, φαινόμενο

που παρατηρείται και αλλού στον ελλαδικό χώρο την ίδια εποχή. Οι επόμενοι αιώνες παρουσιάζουν σχετική ανάκαμψη, με διατήρηση κάποιων κέντρων και περιστασιακή ανάπτυξη νέων εγκαταστάσεων, ιδιαίτερα στις μικρότερες δευτερεύουσες κοιλάδες.

Κατά τη Βυζαντινή περίοδο παρατηρείται ριζική αναδιάρθρωση του τοπίου. Οι εγκαταστάσεις μετατοπίζονται προς τις πλαγιές και τις υπερυψωμένες περιοχές, όπου εμφανίζονται παρεκκλήσια, ορεινοί οικισμοί, πύργοι και διαμορφωμένες κρήνες. Οι αναβαθμίδες στους ελαιώνες, ορατές ακόμη και σήμερα σε ορισμένα σημεία, χρονολογούνται σε αυτή την περίοδο και μαρτυρούν εντατική αξιοποίηση των πλαγιών του όρους Σερβούνι, μέσα σε ένα ανθεκτικό αγροτοκτηνοτροφικό σύστημα. Ο πολλαπλασιασμός μικρών παρεκκλησίων υποδηλώνει την ισχυρή παρουσία μοναστηριών και την καίρια θέση τους στην εκμετάλλευση των πόρων. Παρατηρείται λοιπόν μια μετατόπιση της εκμετάλλευσης προς τις πλαγιές, οι οποίες μετατρέπονται σε έναν οργανωμένο και παραγωγικό χώρο, συμπληρωματικό προς την πεδιάδα που καταλαμβάνεται από τους οικισμούς της Βάθειας (Άνω και Κάτω Βάθεια), της Μαμούλας και του Γυμνού.

Το διαχρονικό αυτό πανόραμα υπογραμμίζει την ευελιξία του ερετριακού τοπίου στο πέρασμα των αιώνων. Οι εγκαταστάσεις μετακινούνται, πυκνώνουν ή συρρικνώνονται ανάλογα με την εποχή, ενώ η πεδιάδα, οι κοιλάδες και οι πρόποδες παραμένουν διαρκώς ενεργοί, καθένας σύμφωνα με τις ιδιαίτερες δυνατότητές του. Για τον λόγο αυτό, ο αρχαιολογικός χάρτης που προέκυψε από τις πέντε ερευνητικές περιόδους υπερβαίνει την απλή απογραφή θέσεων και αποδίδει ένα ζωντανό τοπίο, διαμορφωμένο από γεωργικές πρακτικές, δίκτυα κυκλοφορίας και λατρευτικές δραστηριότητες, που από την Προϊστορία έως την Οθωμανική περίοδο σφυρηλάτησαν την

ταυτότητα της περιοχής. Χάρη σε αυτό το συλλογικό πρόγραμμα, η πεδιάδα της Ερέτριας αναδεικνύεται σήμερα ως περιοχή ιδιαίτερης σημασίας για τη μελέτη των αλληλεπιδράσεων μεταξύ οικισμών, εκμετάλλευσης πόρων και ιερών χώρων στον ελληνικό κόσμο.

Οργάνωση

Ημερομηνία: 30.06-25.07.2025

Διεύθυνση: S. Fachard, A. Γ. Σίμωσι

Υπεύθυνοι στο πεδίο: C. Chezeaux (Παν/μιο Λωζάννης), O. Κυριαζή (ΕΑΕ)

Διαχείριση ευρημάτων: T. Saggini (ΕΑΣΕ), L. Monney (Παν/μιο Fribourg)

Επικεφαλής ομάδων: Th. Voumard (Παν/μιο Λωζάννης).

Συμμετέχοντες: M. Vogelmann (Παν/μιο Βασιλείας), A. Fretz, A. Pauwels (Παν/μιο Γενεύης), C. Chauvier (Παν/μιο Fribourg), C. Hasler (Παν/μιο Neuchâtel), C. Baud, P. Desbaillets, I. Nicolussi-Rossi (Παν/μιο Λωζάννης), T. Pajovic (Παν/μιο Ζυρίχη), M. Amerstorfer (Παν/μιο Leiden), I. Λεμονίσης (Ε.Κ.Π.Α.), A. Μιλιόνι (Παν/μιο Ιωαννίνων).

Abstract

The 2025 campaign continued the survey between Eretria and Amarnthos, allowing the creation of a precise archaeological map. On the summit of Euboea's Mount Olympus, a peak sanctuary was identified, used from the Archaic to the Roman period. Finds in the foothills attest to sporadic use of quarries and occasional mining. Diachronic analysis shows occupation since the Late Neolithic, which peaked in the Classical era, declined in the Hellenistic period, and was reshaped in Byzantine times. The project reveals millennia of intertwined settlement, economy, and ritual in a dynamic landscape.

Αίγινα, Ελλάνιον Όρος

Αντικύθηρα, οι έρευνες το 2025

Αγγελική Γ. Σίμωσι – Lorenz E. Baumer

Η αποστολή του 2025

Η πέμπτη και τελευταία ερευνητική αποστολή διεξήχθη από τις 15 Μαΐου έως τις 12 Ιουνίου 2025, από μια ομάδα αρχαιολόγων-δυτών και βατραχανθρώπων της μονάδας ειδικών υποβρύχιων αποστολών του Ελληνικού Λιμενικού Σώματος, υπό τη κατεύθυνση του Α. Σωτηρίου. Κατά τη διάρκεια των καταδύσεων χρησιμοποιήθηκαν υποβρύχια τηλεχειριζόμενα σκάφη που χειρίζονταν τα μέλη της Hublot Xplorations και του Λιμενικού Σώματος. Το επιστημονικό εργαστήριο στο πεδίο διευθύνθηκε και πάλι από τον Δρ Ι. Ogloblin-Ramírez, ενώ η τεκμηρίωση του αρχαιολογικού υλικού και η τυπολογική ανάλυση της κεραμικής ανατέθηκαν στην Δρ Ρ. Birchler Emery (Παν/μιο Γενεύης). Ο Δρ Τ. Rönitz ανέλαβε το GIS και τη δημιουργία τρισδιάστατων μοντέλων (Παν/μιο Γενεύης).

Ανέγκυση ξύλινων τμημάτων από το κύτος του πλοίου

Η ομάδα έπρεπε να επιλύσει διάφορα σύνθετα προβλήματα, το σημαντικότερο από τα οποία ήταν η ανέγκυση των εύθραυστων αρθρωτών ξύλινων καταλοίπων του κύτους του πλοίου που ανακαλύφθηκαν το 2024 (40 εκ × 70 εκ). Οι σανίδες, μικρότερες σε πάχος από αυτές που ανακάλυψε ο Jacques-Yves Cousteau το 1976 (<5 εκ.), εγείρουν διάφορες υποθέσεις: ανήκουν στο άνω μέρος του πλοίου ή σε ένα δεύτερο, και κατά συνέπεια μικρότερο, σκάφος;

Άλλα κομμάτια ξύλου που εντοπίστηκαν συλλέχθηκαν και μελετήθηκαν επίσης από τον Δρ François Blondel, του Πανεπιστημίου της Γενεύης. Οι αναλύσεις, με τη μέθοδο της δένδροχρονολογίας, επιβεβαιώνουν τη χρονολόγησή τους γύρω στο 235 π.Χ. Για τις σανίδες φαίνεται ότι χρησιμοποιήθηκε ξύλο φτελιάς, για τις δοκούς δρυς, ενώ για τα γόνατα έλατο. Πολλά ακόμη θραύσματα ξύλου έχουν εντοπιστεί και ταυτοποιηθεί, μαζί με ανόργανα (μόλυβδος, χαλκός) και οργανικά (πίσσα) υλικά, κοντά στην περιοχή που είχε εξερευνηθεί το 1976 η ομάδα του Cousteau.

Άγαλμα μέσα σε θαλάσσιες συσσωματώσεις

Ένας ογκόλιθος, με εκτιμώμενο βάρος 5 τόνων, μετακινήθηκε με τη βοήθεια σάκων ανέλκυσης για να επιτραπεί η πρόσβαση στα θραύσματα ενός μαρμαρίνου γλυπτού. Πρόκειται για τα πόδια ενός γυνού ανδρικού αγάλματος, που κατακερματίστηκε από το βράχο. Με εξαίρεση μια μαρμαρίνη πλίνθο που σώζει τα υπολείμματα του αριστερού κάτω πόδα του αγάλματος δεν ήταν δυνατή η ανάκτηση των θραυσμάτων λόγω του εγκλωβισμού τους σε πολύ σκληρές θαλάσσιες συσσωματώσεις. Μετά την τεκμηρίωσή τους, τα υπόλοιπα τμήματα αφέθηκαν στη θέση τους και καλύφθηκαν.

Μαρμαρίνο τμήμα ποδιού — Marble fragment of foot.

Η ποικιλομορφία του φορτίου

Η ανακάλυψη αρκετών Χιακών αμφορέων αποκαλύπτει μια μεγαλύτερη τυπολογική ποικιλία απ' ό,τι είχε καταγραφεί με βάση την ως τώρα έρευνα. Στα κεραμικά ευρήματα προστέθηκε και ένα πήλινο ιγδίο (λεκάνη με προχοή), σκεύος πολτοποίησης και ανάμειξης τροφίμων, το οποίο προσφέρει πολύτιμες πληροφορίες για τις διατροφικές πρακτικές και την καθημερινή ζωή στο πλοίο.

Πήλινο ιγδίο.
Clay mortarium.

Εκθέσεις στον Πειραιά και στη Γενεύη

Ορισμένα από τα αντικείμενα που ανακαλύφθηκαν τα τελευταία πέντε χρόνια παρουσιάστηκαν, από τις 20 Νοεμβρίου 2024 έως τις 30 Μαρτίου 2025, στην έκθεση «Το Ναυάγιο των Αντικυθήρων: 124 χρόνια υποβρύχιας αρχαιολογικής έρευνας» στο Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη στον Πειραιά, η οποία συνοδεύτηκε από λεπτομερή κατάλογο. Επιπλέον, η έκθεση «Nouvelles d'Antikythère. Cinq années de fouilles sur la plus célèbre épave de l'Antiquité», που παρουσιάστηκε από τις 20 Οκτωβρίου έως τις 17 Δεκεμβρίου 2025 στη Συλλογή Εκμαγείων της Πανεπιστημίου της Γενεύης, εστίασε στις τεχνικές και πρακτικές προκλήσεις των υποβρύχιων ανασκαφών, καθώς και στα κύρια αποτελέσματα των ερευνών.

Abstract

The team of Swiss and Greek archaeologists and divers completed the fifth underwater excavation campaign on the Antikythera shipwreck in May/June. The main focus was on the recovery of a 40 × 70 cm piece of the ship's hull made of planks and beams. Dendrochronological analysis revealed its dating to around 235 BC and the use of elm, oak and fir. The lifting of a boulder provided access to the fragments of a male marble statue, which could only be partially lifted due to the very hard maritime deposits. The campaign also uncovered several Chian amphorae, completing the picture of the ship's cargo, along with a terracotta mortarium used for food preparation. In recent years, the research findings have been showcased in two exhibitions, in Piraeus and Geneva, offering a comprehensive overview of the discoveries.

Αντικύθηρα

Το ερευνητικό πρόγραμμα

Το ερευνητικό πρόγραμμα στα ανοιχτά των Αντικυθήρων συνδιευθύνεται από την Δρα Αγγελική Γ. Σίμωσι, Επίτιμη Έφορο Αρχαιοτήτων, και τον Καθηγητή Lorenz E. Baumer του Πανεπιστημίου της Γενεύης. Οι υποβρύχιες ανασκαφές εποπτεύονται από την Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων, με τη συνεχή υποστήριξη της Υπουργού, Δρας Λίνας Μενδώνη, και του δήμου Κυθήρων και Αντικυθήρων. Οι κύριοι υποστηρικτές του ερευνητικού προγράμματος είναι το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη, η ελβετική ωρολογοποιία Hublot και το Ίδρυμα Nereus Research. Τα συστήματα τηλεπικοινωνιών τελευταίας γενιάς παρέχονται από την Cosmote. Για ακόμη μια χρονιά, οι έρευνες επωφελήθηκαν από τις επισκέψεις πολλών εξειδικευμένων επιστημόνων.

Στο πεδίο και το μουσείο: αφηγήσεις πρακτικής άσκησης

Tamara Saggini, με συνεισφορές των — with contributions by

Sofia Pedrazzini – Judith Pin – Lorena Plesu – Marine Roux – Ιωάννης Λεμονίτσας – Camilla Proto

Στο πεδίο αλλά και στο μουσείο, η πρακτική άσκηση φέρνει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες της αρχαιολογίας στον πυρήνα του επαγγέλματος. Συνδυάζοντας τη βιωματική εμπειρία με την ανακάλυψη, αυτές οι δραστηριότητες αποτελούν ουσιώδες θεμέλιο της εκπαίδευσής τους. Οι μελλοντικοί αρχαιολόγοι έρχονται σε άμεση επαφή με τις προκλήσεις και τον πλούτο της επιτόπιας έρευνας, ιδίως σε εμβληματικούς χώρους όπως η Ερέτρια και η Αμάυνθος.

Κάτω από αυστηρή ακαδημαϊκή επίβλεψη, οι ασκούμενοι — από ελβετικά και διεθνή πανεπιστήμια — εξοικειώνονται με όλα τα στάδια της αρχαιολογικής διαδικασίας. Στον ρυθμό του εργοταξίου και του εργαστηρίου, αποκτούν πολύτιμες βάσεις στη μεθοδολογία, τη συνεργασία και την κατανόηση των μεγάλων ζητημάτων που θέτει η σύγχρονη αρχαιολογική έρευνα.

In the field, as well as in the museum, internships immerse archaeology students at the heart of their future profession. Combining hands-on practice with cultural discovery, these experiences become a cornerstone of their training. Aspiring archaeologists are confronted with the challenges and rewards of fieldwork, particularly on emblematic sites such as Eretria and Amarynthos. Under rigorous academic supervision, interns from Swiss and international Universities become familiar with all stages of archaeological work: from excavation and stratigraphic recording to artefact documentation, drawing, photography, and post-excavation analysis. Paced by the rhythms of the excavation and the laboratory, they gain first-hand experience in scientific precision, teamwork, and encounter the broader stakes of contemporary archaeological research.

DESSIN MILLIMÈTRE CANSON

26.01.-14.02.

Sofia Pedrazzini, Πρακτική άσκηση στην κεραμική

Αυτών των χειμένων συμμετείχα στην πρακτική άσκηση της ΕΑΣΕ με αντικείμενο την αρχαϊκή κεραμική. Σπουδάζω στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης και βρισκομαι στο πρώτο έτος του μεταπτυχιακού μου. Μετά από τρεις ανασκαφικές περιόδους στην Αμάρυνθο και μια πρακτική στην ταξινόμηση και την κατηγοριοποίηση της κεραμικής, αυτή ήταν η πέμπτη μου συμμετοχή σε πρακτική άσκηση με την Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή. Στόχος ήταν η σχεδίαση, καθώς και η μορφολογική και εικονογραφική περιγραφή των μελανόμορφων αγγείων από το ιερό της Αρτέμιδος. Εργαστήκαμε στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Ερέτριας, σε συνεργασία με την ομάδα συντήρησης, κάτι που βρήκα ιδιαίτερα ενδιαφέρον και εποικοδομητικό. Μια τέτοια πρακτική άσκηση δίνει την ευκαιρία να εξοικειωθεί κανείς με τις περιγραφικές μεθόδους ανάλυσης κεραμικής, ενώ παράλληλα βελτιώνεται στο αρχαιολογικό σχέδιο.

Judith Pin – Lorena Plesu – Marine Roux, Πρακτική άσκηση στην συντήρηση-αποκατάσταση

Στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μας στη συντήρηση-αποκατάσταση στη Σχολή Haute École Arc του Neuchâtel, περάσαμε πέντε εβδομάδες στο εργαστήριο συντήρησης του Αρχαιολογικού Μουσείου Ερέτριας. Αποστολή μας ήταν η συντήρηση χάλκινων και κεραμικών αγγείων που μόλις είχαν ανασκαφεί στην Αμάρυνθο.

Μία τυπική μέρα στο εργαστήριο συντήρησης του Μουσείου, είναι:

- ☑ 8:00, Καθόμαστε μπροστά στο μικροσκόπιο ☑ 9:00, Δυναμώνουμε τον ήχο στα ακουστικά για να καλύψουμε των ήχο των μικροτροχών
☑ 10:00 ακριβώς, Διαλέγουμε το τσάι μας ☑ 13:00, Διάλειμμα στον ήλιο και (ήμι)επαγγελματικές συζητήσεις! ☑ 15:45, τέλος εργασίας... Πέρα από μια εμπειρία πρακτικής εξάσκησης, αυτή η πρακτική μας επέτρεψε να συμβάλλουμε, στο μέτρο του δυνατού, στη διατήρηση και μελέτη ενός μοναδικού αρχαιολογικού χώρου, μέσα από ένα επάγγελμα που μας συναρπάζει.

23 (15 - 25) (16

Για περισσότερες
πληροφορίες:
More information:

Γιάννης Λεμονίσης, Survey

Είμαι πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου της Αθήνας. Το καλοκαίρι του 2025 συμμετείχα για πρώτη φορά στην ομάδα της ΕΑΣΕ για την επιφανειακή έρευνα μεταξύ Ερέτριας και Αμαρύνθου. Κάθε μέρα περπατούσαμε στην περιοχή αυτή, καταγράφοντας ίχνη ανθρώπινης δραστηριότητας. Η επιφανειακή έρευνα απαιτεί μεγάλη προσοχή στη λεπτομέρεια, καθώς ακόμα και το μικρότερο θραύσμα μπορεί να διαφωτίσει ένα μεγάλο κομμάτι της ιστορίας. Τα κεραμικά θραύσματα (όστρακα) γίνονται πραγματικά οι καλύτεροι σου συνοδοιπόροι! Παράλληλα, εκπαιδεύεσαι να χρησιμοποιείς σωστά το Σ.Γ.Π. (GIS) και να προσανατολίζεσαι σε άγνωστα τοπία. Κάθε βήμα της έρευνας μας οδήγησε σε νέα συμπεράσματα, ενώ η γνώσεις μας εμπλουτίζονταν διαρκώς μέσω μαθημάτων με εξειδικευμένους αρχαιολόγους.

30.06.-25.07.2025

Camilla Proto, Αρχιτεκτονικό σχέδιο

Ως μεταπτυχιακή φοιτήτρια Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης στο Πανεπιστήμιο της Λωζάννης, φέτος συμμετείχα στην πρώτη μου πρακτική άσκηση με την Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα. Από το Μουσείο μέχρι τον αρχαιολογικό χώρο της Ερέτριας, οι ημέρες ήταν αφιερωμένες στη σχεδίαση, την περιγραφή και την ταυτοποίηση αρχιτεκτονικών θραυσμάτων. Τα απογεύματα συνεχίζαμε με μαθήματα φωτογραμμετρίας, ψηφιακού σχεδίου και τεχνικής ορολογίας. Το λιθοτεχνικό εργαστήριο ήταν για μένα ιδιαίτερα συναρπαστικό: μια μοναδική ευκαιρία να δοκιμάσω με τα ίδια μου τα χέρια τα εργαλεία που είχαν χρησιμοποιηθεί για τη δημιουργία των αντικειμένων που μελετούσαμε κατά τη διάρκεια της πρακτικής.

26/05 - 15/06 2025

Ερευνητικές Διαδρομές: Πορτραίτα τριών επιστημόνων

Alexandra Tanner – Simone Zurbriggen – Ferdinand Pajor

Η αρχαιολογική έρευνα συγκεντρώνει ειδικούς από διαφορετικά πεδία, καθένας εκ των οποίων προσεγγίζει το παρελθόν με τις μεθόδους και τις τεχνικές του δικού του κλάδου. Στην περίπτωση της αρχαίας Ερέτριας, η συμβολή αυτών των επιστημόνων εμπλουτίζει τις γνώσεις μας για τις λιγότερο γνωστές πτυχές της πόλης, επιχειρώντας να ανασυνθέσει ένα παρελθόν που συχνά διατηρείται μόνο μέσα

από λίθινες βάσεις αγαλμάτων ή κεραμικά θραύσματα. Έτσι, επανέρχονται στο προσκήνιο περιόδοι που έως τώρα είχαν παραμεληθεί, από την παρακμή της πόλης στα τέλη της Ρωμαϊκής εποχής έως την επανίδρυσή της τον 19ο αιώνα. Ακολουθεί το πορτρέτο τριών ερευνητών που αφιερώνουν το έργο τους στη μελέτη και προστασία αυτής της ευάλωτης πολιτιστικής κληρονομιάς.

↑ Κεραμική των ρωμαϊκών λουτρών στην Ερέτρια (2ος-3ος αι. μ.Χ.).
Pottery from the Roman baths of Eretria (2nd-3rd century AD).

Στοές: Αρχιτεκτονική από την Αρχαϊκή έως τη Ρωμαϊκή Περίοδο

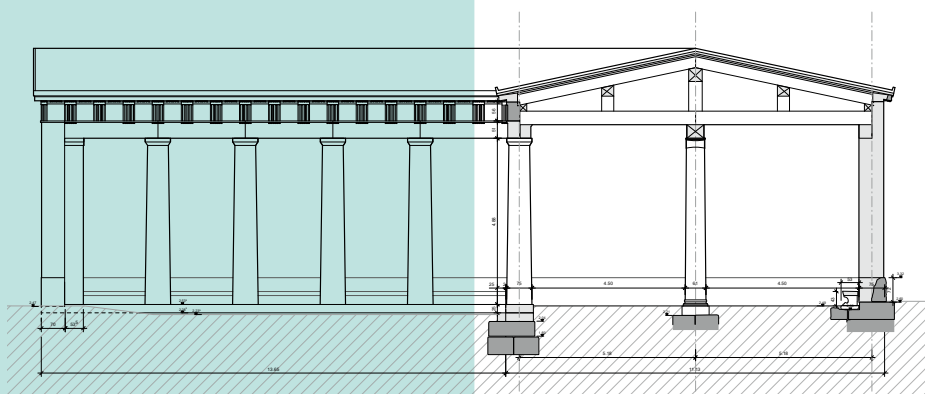
Ξεκινώντας από την πρακτική άσκηση στο Αθήναιοι της Ερέτριας, η Alexandra Tanner εργάζεται ως αρχαιολόγος με εξειδίκευση στην αρχιτεκτονική των αρχαίων μνημείων στην Ελλάδα. Σήμερα είναι καθηγήτρια Ιστορικής Οικοδομικής Έρευνας και Διατήρησης Μνημείων, με ειδίκευση στην έρευνα των αρχαίων μνημείων στο Τεχνικό Πανεπιστήμιο του Βερολίνου. Η διδακτορική της διατριβή επικεντρώθηκε σε μικρά κτίσματα ναϊκού τύπου στην Αιγείρα της Πελοποννήσου. Είναι επίσης υπεύθυνη για τη συντήρηση και αποκατάσταση των καταλοίπων της Εποχής του Χαλκού του ανατολικού τμήματος της Κολώνας στην Αίγινα.

Στοές που περιβάλλουν πλατείες, με δυνατότητα να στεγάσουν ποικίλες λειτουργίες, απαντούν στην Ερέτρια και την Αμάρυνθο

σε διάφορες μορφές και για μεγάλο χρονικό διάστημα, από την Αρχαϊκή μέχρι τη Ρωμαϊκή περίοδο. Η ανάλυση αυτών των μνημείων και του πολεοδομικού τους πλαισίου προσφέρει σημαντικές πληροφορίες για τις τότε πρακτικές σχεδιασμού και κατασκευής. Επειδή τόσο στην Ερέτρια, όσο και στο εξωαστικό ιερό της Αρτέμιδος διασώζονται λιγοστά στοιχεία της ανωδομής των κτιρίων, η κάτοψή τους, διατηρημένη εν μέρει μόνο στα θεμέλια, αποτελεί την βασική πηγή για την έρευνα. Με βάση ίχνη κατεργασίας και χαρακτηριστικά δομικά στοιχεία, σε ορισμένες περιπτώσεις είναι δυνατή η αποκατάσταση της ανώτερης δομής τους. Αν και πολλοί οικοδομικοί τύποι διατηρούνται καθ' όλη τη διάρκεια της αρχαιότητας, μικρές διαφοροποιήσεις στον σχεδιασμό καθώς και η χρήση διαφορετικών οικοδομικών υλικών χαρακτηρίζουν τις επιμέρους περιόδους της.

Η Alexandra Tanner στο Αθήναιον στην Ερέτρια.
Alexandra Tanner at the Athenaion of Eretria.

↓ Αποκατάσταση της ανατολικής
στοάς του Αρτεμείου της Αμαρύνθου
(τα σωζόμενα κατάλοιπα αποδίδονται
με γκρι σκούρο χρώμα).
Reconstruction of the eastern portico
of the Artemision at Amarnthos
(preserved remains in dark grey).

Η Ερέτρια στην Αυτοκρατορική περίοδο: Η κεραμική ως κλειδί της Ιστορίας

Ο πλούτος της κεραμικής που έρχεται στο φως από τις ανασκαφές στη Μεσόγειο είναι εντυπωσιακός. Για το λόγο αυτό καθιστά την κεραμική μια ανεκτίμητη πηγή πληροφοριών για τις εμπορικές σχέσεις, την παραγωγή, τη διατροφή και τον καθημερινό πολιτισμό, βοηθώντας μας να σχηματίσουμε μια ζωντανότερη εικόνα του παρελθόντος.

Στο διδακτορικό της, που εκπονεί στο Πανεπιστήμιο της Βασιλείας, η Simone Zurbriggen μελετά την κεραμική της αυτοκρατορικής περιόδου στην Ερέτρια. Η συμμετοχή της στις ανασκαφές των ρωμαϊκών λουτρών στο κέντρο της πόλης αποτέλεσε την ώθηση ώστε να ασχοληθεί με το συγκεκριμένο θέμα. Παράλληλα,

πολλές ανασκαφές και μελέτες υλικού τα τελευταία χρόνια έχουν ανοίξει νέους δρόμους για την ιστορία της πόλης στην Ρωμαϊκή εποχή, στην οποία στηρίζεται και η διδακτορική εργασία της.

Στις αποθήκες των μουσείων, η αρχαιολόγος εξετάζει εκατοντάδες κιβώτια κεραμικής από παλαιότερες ανασκαφές όπου βρέθηκαν ευρήματα της ρωμαϊκής Ερέτριας. Στόχος της μελέτης είναι να κατανοηθεί καλύτερα η αστική ανάπτυξη της πόλης στην Ρωμαϊκή αυτοκρατορική περίοδο. Εκτός από τυπολογικές και χρονολογικές μελέτες, εστιάζει ιδιαίτερα στην ένταξη της Ερέτριας στα αυτοκρατορικά εμπορικά δίκτυα, που τεκμηριώνονται από τις πολυάριθμες εισαγωγές, καθώς και στην τοπική και περιφερειακή κεραμική παραγωγή.

Η Simone Zurbriggen μελετά την ρωμαϊκή κεραμική της Ερέτριας — Simone Zurbriggen studying Roman pottery from Eretria.

↑ Το νεοκλασικό σπίτι του Κωνσταντίνου Κανάρη στην Ερέτρια.
The neoclassical residence of Konstantinos Kanaris in Eretria.
[Master plan 1975/76, Paul Hofer]

Κλασικιστική Ερέτρια: Ένα μέλλον για το παρελθόν

Η κωμόπολη της Ερέτριας προσφέρει, πέρα από τη μελέτη της αρχαιότητας, την ευκαιρία να κατανοήσουμε τις διαστρωματώσεις και καμπές της νεότερης ελληνικής ιστορίας, ιδίως την αστική αναγέννηση μετά την ανεξαρτησία του 1827 και την Μικρασιατική Καταστροφή του 1922.

Ο αρχιτέκτονας Eduard Schaubert (1804–1860) εκπόνησε το 1834 ένα νεοκλασικό πολεοδομικό σχέδιο για την Ερέτρια, ενσωματώνοντας αρχαία κατάλοιπα στην αστική δομή. Με τον τρόπο αυτό, δημιούργησε έναν συμβολικό σύνδεσμο με την αρχαιότητα, στο πλαίσιο της ιδεολογίας του νεοσύστατου εθνικού κράτους.

Μαζί με το πολεοδομικό σχέδιο, το γραπτό του «Μνημόνιο» επιτρέπει την κατανόηση της γένεσης και της σύλληψης της Νέας Ερέτριας. Νεότερα στοιχεία για το έργο του ως αρχαιολόγου και μελετητή της αρχαίας αρχιτεκτονικής έχουν προκύψει από την κριτική έκδοση του ημερολογίου του, με τίτλο «Ταξίδι στη Νότια Εύβοια και τις Βόρειες Σποράδες» (1847). Η δραστηριότητά του στην Ελλάδα μαρτυρεί τη βαθιά ενασχόλησή του με τη δυναμική συνύπαρξη του αρχαίου και του σύγχρονου στον δομημένο χώρο.

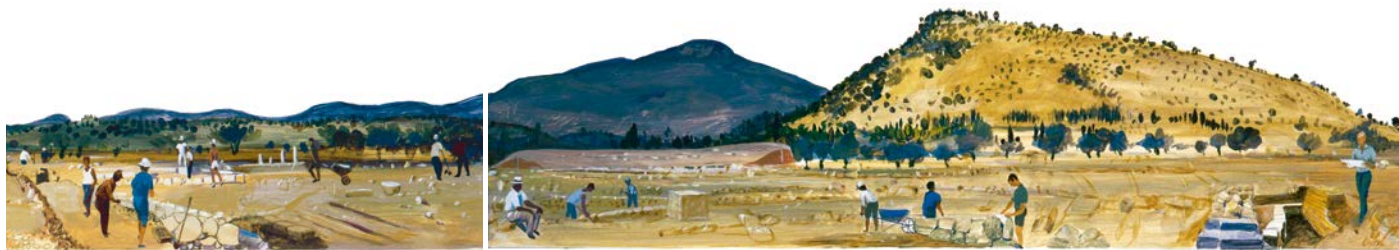
Η Ερέτρια προοριζόταν να αποτελέσει νέα πατρίδα στους πρόσφυγες από τα Ψαρά, τα οποία καταστράφηκαν το 1824. Σε ανάμνηση του αγώνα για την ελευθερία, η πόλη έφερε την ονομασία «Νέα Ψαρά»

από το 1849 έως το 1961. Λίγα διατηρημένα κτίρια, ανάμεσά τους η κατοικία του ναυάρχου Κ. Νικοδήμου, το σημερινό Σπίτι των Ανασκαφών της Ελβετικής Σχολής, και η θερινή κατοικία του πρωθυπουργού Κ. Κανάρη, διατηρούν ζωντανή τη μνήμη αυτής της συμβολικής «περιόδου ίδρυσης».

Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, στην περιφέρεια της πόλης ανεγέρθηκαν πολλές προσφυγικές κατοικίες. Παρά τον λιτό χαρακτήρα τους, τα κτίρια αυτά ενσωματώνουν στοιχεία νεοκλασικής αρχιτεκτονικής, καθώς και χαρακτηριστικά της τοπικής παραδοσιακής αρχιτεκτονικής. Σε συνδυασμό με τις απώλειες που προκάλεσαν οι Βαλκανικοί Πόλεμοι, τα σπίτια αυτά εκφράζουν την ανάγκη διαμόρφωσης μιας νέας πολιτισμικής ταυτότητας, σε αναζήτηση της «ελληνικότητας».

Ο Ferdinand Pajor μπροστά σε ένα «προσφυγικό σπίτι» του 19ου αι. στην Ερέτρια — Ferdinand Pajor in front of a 19th-century «refugee house» in Eretria.

Συμβούλιο του Ιδρύματος — Board of Trustees

Pascal Broulis, Πρόεδρος — *President*
 Martial Pasquier, Αντιπρόεδρος — *Vice president*
 Sylvian Fachard, Διευθυντής — *Director*
 Isabelle Chassot, Μέλος — *Member*
 Eftychia Fischer, Μέλος — *Member*
 Patrick Odier, Μέλος — *Member*
 Karl Reber, Μέλος — *Member*
 Florence Schnydrig Moser, Μέλος — *Member*
 Peter Schöpf, Μέλος — *Member*
 Jean Terrier, Μέλος — *Member*

Συμβουλευτική Επιτροπή — Advisory Council

Lorenz Baumer, Εκπρόσωπος του Παν/μίου της Γενεύης — *Representative of the University of Geneva*
 Christoph Bühler, *Ad personam*
 Véronique Dasen, Εκπρόσωπος του Παν/μίου του Fribourg — *Representative of the University of Fribourg*
 Hédi Dridi, Εκπρόσωπος του Παν/μίου του Neuchâtel — *Representative of the University of Neuchâtel*
 A.E. Stefan Estermann, Πρέσβης της Ελβετίας στην Ελλάδα — *Swiss Ambassador in Greece*
 Sylvian Fachard, Εκπρόσωπος του Παν/μίου της Λωζάννης — *Representative of the University of Lausanne*
 Κωνσταντίνος Φωτίου, *Ad personam*
 Kristine Gex, *Ad personam*
 Martin Guggisberg, Εκπρόσωπος του Παν/μίου της Βασιλείας — *Representative of the University of Basel*
 Ευάγγελος Καλούσης, Εκπρόσωπος της ελβετικής βιομηχανίας στην Ελλάδα — *Representative of Swiss industrial companies in Greece*
 Denis Knoepfler, *Ad personam*
 Κωνσταντίνος Κόκκινος, Εκπρόσωπος του Ελβετικού Συλλόγου Αθηνών — *Representative of the New Helvetic Society, Athenian group*
 Elena Mango, Εκπρόσωπος του Παν/μίου της Βέρνης — *Representative of the University of Bern*
 Σπύρος Νιάρχος, *Ad personam*
 Anne de Pury-Gysel, *Ad personam*
 Corinna Reinhardt, Εκπρόσωπος του Παν/μίου της Ζυρίχης — *Representative of the University of Zurich*
 Α.Ε. κ. Αικατερίνη Σιμοπούλου, Πρέσβειρα της Ελλάδας στην Ελβετία — *Greek Ambassador in Switzerland*

Συνεργάτες — Collaborators

Thierry Theurillat, Επιστημονικός Γραμματέας στην Ελβετία — *Assistant director in Switzerland*
 Tobias Krapf, Επιστημονικός Γραμματέας στην Ελλάδα — *Assistant director in Greece* (- 15.06.2025)
 Tamara Saggini, Επιστημονική Γραμματέας στην Ελλάδα — *Assistant director in Greece* (16.06.2025 -)
 Δάφνη Βλαντή, Διοικητική Γραμματέας στην Ελλάδα — *Administrative secretary in Greece*
 Χριστίνα Παγώνη, Επικοινωνία με το κοινό στην Ελλάδα — *Public outreach coordinator in Greece*
 Lilamani de Soysa, Λογιστική διαχείριση στην Ελβετία — *Accounting in Switzerland*
 Sylvie Fournier, Υπεύθυνη Επικοινωνίας — *Communication manager in Switzerland*
 Caterina Martini, Επικοινωνία με το κοινό στην Ελβετία — *Public outreach coordinator in Switzerland*
 Χάρης Γιαννουλόπουλος, Υπεύθυνος για τη συντήρηση αρχαιοτήτων — *Chief Restorer*
 Γαλάτεια Κονσουλίδη, Συντηρήτρια αρχαιοτήτων — *Restorer*
 Κώστας Ευαγγελίου, Διαχείριση και λογιστική στην Ερέτρια — *Intendance and accounting in Eretria*
 Τάκης Πετρογιάννης, Κηπουρός στην Ερέτρια — *Gardener in Eretria*
 Γεωργία Ευαγγελίου, Οικιακή βοηθός στην Ερέτρια — *Housekeeper in Eretria*
 Άρτεμις Βασιλείου, Οικιακή βοηθός στην Αθήνα — *Housekeeper in Athens*

Ενεργά επιστημονικά μέλη

Active scientific members

Delphine Ackermann (Παν/μιο Poitiers)
Επιγραφική και προσωπογραφική έρευνα
▸ delphine.ackermann01@gmail.com

Guy Ackermann (EFA - Παν/μιο Γενεύης)
Ελληνιστική κεραμική, Γυμνάσιο
▸ Guy.Ackermann@unige.ch

Jérôme André (Παν/μιο Λωζάννης)
Αρχιτεκτονικές αποτυπώσεις, Αμάρυνθος
▸ Jerome.Andre@unil.ch

Laura Apostol (Παν/μιο Fribourg)
Πήλινα ειδώλια στην Αμάρυνθο
▸ laura.apostol@unifr.ch

Lorenz Baumer (Παν/μιο Γενεύης)
Υποβρύχιες έρευνες στα Αντικύθηρα
▸ Lorenz.Baumer@unige.ch

Maria Elena Castiello (Παν/μιο Λωζάννης)
Χωρική ανάλυση GIS
▸ mariaelena.castiello@unil.ch

Oliver Bruderer (ZHdK)
Ψηφιακές τρισδιάστατες αποτυπώσεις
▸ illustration@oliverbruderer.ch

Chloé Chezeaux (Παν/μιο Λωζάννης)
Μελέτη της ενδοχώρας και Αμάρυνθος
▸ Chloe.Chezeaux@unil.ch

Francesca Dell'Oro (Παν/μιο Λωζάννης)
Έρευνα της Ευβοϊκής διαλέκτου
▸ francesca.delloro@unil.ch

Jean-Paul Descœudres (Παν/μιο Γενεύης)
Έρευνα της αρχαϊκής κεραμικής
▸ Jean-Paul.Descœudres@unige.ch

Valentina Di Napoli (Παν/μιο Πατρών)
Σεβαστείο της Ερέτριας
▸ dinapoliv@yahoo.com

Brigitte Demierre Prikhodkine
(Παν/μιο Λωζάννης)
Μελέτη των γυάλινων ευρημάτων και της
Παλαιοχριστιανικής εποχής στην Ερέτρια
▸ brigittedemierre@hotmail.com

Sylvian Fachard (Παν/μιο Λωζάννης)
Μελέτη της ενδοχώρας και Αμάρυνθος
▸ Sylvian.Fachard@unil.ch

Claudia Gamma (Παν/μιο Βασιλείας)
Κλασική κεραμική
▸ Claudia.Gamma@unibas.ch

Kristine Gex (Παν/μιο Λωζάννης)
Αρχαϊκή και κλασική κεραμική
▸ kristinegex@gmail.com

Daniela Greger (Παν/μιο Λωζάννης)
Ευβοϊκή κεραμική της Μεσογείου
▸ daniela.greger@hotmail.com

Sandrine Huber (Παν/μιο Lille)
Ιερό της Αθηνάς στην Ερέτρια
▸ sandrine.huber@univ-lille.fr

Denis Knoepfler (Collège de France)
Επιγραφικές και ιστορικές έρευνες
▸ Denis.Knoepfler@unine.ch

Tobias Krapf (ΕΑΣΕ-SNSF)
Ανασκαφή στην Αμάρυνθο και στην Αίγινα
Προϊστορική έρευνα (Ερέτρια, Αμάρυνθος)
▸ Tobias.Krapf@esag.swiss

Pauline Maillard (Παν/μιο Fribourg-ΕΑΣΕ)
Πήλινα ειδώλια
▸ Pauline.Maillard2@unifr.ch

Sylvie Müller Celka (CNRS-Archéorient)
Αναλύσεις κεραμικής της Ερέτριας
▸ sylvie.muller-celka@mom.fr

Nina Nicole (Παν/μιο Γενεύης)
Κεραμική από τον 7ο αιώνα
▸ nina.nicole@bluewin.ch

Claudio Pacheco Martins (Παν/μιο
Λωζάννης)
Έρευνα του λιμανιού της Ερέτριας
▸ claudio.pachecomartins@unil.ch

Ferdinand Pajor (GSK)
Έρευνα της Ερέτριας τον 19ο αιώνα
▸ pajor@gsk.ch

Marek Palaczyk (Παν/μιο Ζυρίχης)
Αμφορείς των ελβ. ανασκαφών
▸ palaczyk@ub.uzh.ch

Sofia Pedrazzini (Παν/μιο Ζυρίχης)
Αρχαϊκή εικονογραφία στην Αμάρυνθο.
▸ sofia.pedrazzini@uzh.ch

Laureline Pop (EFA - ΕΑΣΕ)
Γλυπτική στην Ερέτρια και την Αμάρυνθο
▸ Laureline.Pop@gmail.com

Karl Reber (ΕΑΣΕ)
Αμάρυνθος, Δρακόσπιτα στην Εύβοια
▸ Karl.Reber@unil.ch

Tamara Saggini (Παν/μιο Λωζάννης)
Έρευνα για την Αρχαϊκή περίοδο,
Αμάρυνθος
▸ Tamara.Saggini@esag.swiss

Julie Schaer (Παν/μιο Λωζάννης)
Πρόγραμμα ADN (Ερέτρια - Αμάρυνθος)
▸ Julie.Schaer@unil.ch

Stephan G. Schmid (Παν/μιο Humboldt)
Σεβαστείο της Ερέτριας
▸ stephan.g.schmid@culture.huberlin.de

Marguerite Spoerri Butcher
(Ashmolean Mus., Παν/μιο της Οξφόρδης)
Νομισμάτα των ελβ. ανασκαφών
▸ margueritespoerri@gmail.com

Tibor Talas (Παν/μιο Λωζάννης - SNSF)
Γεωμορφολογία
▸ Tibor.Talas@unil.ch

Alexandra Tanner (ΤΕΙ Βερολίνου)
Αρχιτεκτονικές μελέτες
▸ alexandra.tanner@hotmail.com

Thierry Theurillat (ΕΑΣΕ-Παν/μιο Λωζάννης)
Ερέτρια και Αμάρυνθος
▸ Thierry.Theurillat@esag.swiss

Samuel Verdan (ΕΑΣΕ-Παν/μιο Λωζάννης)
Ηρώων της Ερέτριας και Αμάρυνθος
▸ Samuel.Verdan@unil.ch

Simone Zurbruggen (Παν/μιο Βασιλείας)
Ρωμαϊκή κεραμική της Ερέτριας
▸ Simonezurbruggen@hotmail.com

Εξωτερικοί συνεργάτες

External collaborators

Lucas Anchieri (Παν/μιο Λωζάννης)
Ηλέκτρα Αποστόλα (Παν/μιο Αιγαίου)
Valentin Boissonnas (HES-ARC)
Vanessa Boschloos (Παν/μιο Gent)
Ξένια Χαραλαμπίδου (VU Amsterdam)
Bela Dimova (Παν/μιο Πάντοβα)
Matthieu Ghilardi (CNRS-CEREGE)
Άγγελος Γκοτσίνης (ΕΑΗ)
Μυρσίνη Γκούμα (Wiener Lab)
Julien Gravier (Παν/μιο Μπορντό)
Αλεξία Ηλιάδου (αυτοαπασχολούμενη)
Παναγιώτης Καρκάνας (Wiener Lab)
Gudrun Klebinder-Gauss (Παν/μιο Salzburg)
Ευαγγελία Κυριαζή (BSA Fitch)
Stuart Lane (Παν/μιο Λωζάννης)
Fabien Langenegger (Laténium)
Maria Liston (Παν/μιο Waterloo)
Άννα Σάπφο Μαλασπίνας (Παν/μιο Λωζάννης)
Εύη Μαργαρίτη (Cyprus Institute)
Noémi Müller (BSA Fitch)
Paolo Persano (Scuola Normale Superiore)
Αδαμαντία Παναγόπουλου (Δημόκριτος)
Julien Pfyffer (Octopus Foundation)
Benoît Pittet (Archeodunum)
Μαρία Ρούμπου (Χαροκόπειο Παν/μιο)
Δημήτρης Ρούσσο (Wiener Lab)
Philip Sapirstein (Παν/μιο Τορόντο)
Azzurra Scarci (LEIZA)
Τατιάνα Θεοδωροπούλου (CNRS-CEPAM)
Γρηγόριος Τσόκας (Παν/μιο Θεσσαλονίκης)
Marilou de Vals (Παν/μιο Σορβόνης)
Tommy Vettor (Παν/μιο Σορβόνης)

Προσωπικό στις ανασκαφές και στο Μουσείο

Field and museum staff

Μαρία Βλάτα, Ευαγγελία Δημακαράκου,
Γιάννης Κικίδης.

Δημοσιεύσεις και νέα 2025

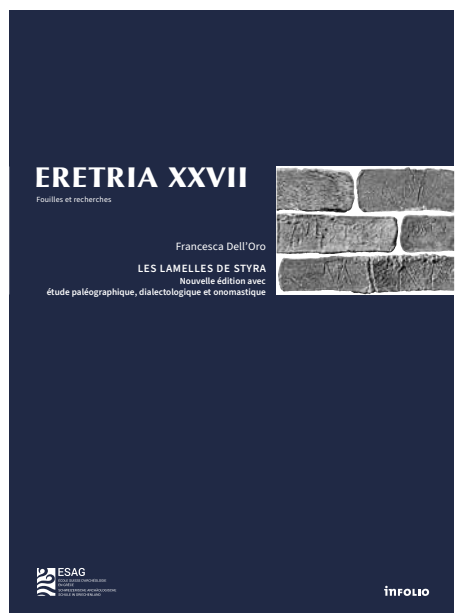
Δημοσιεύσεις — Publications

ACKERMANN G. – SPOERRI BUTCHER M. –
PITTET B., Poids et tessères inscrits du gym-
nase d'Érétrie (île d'Eubée, Grèce). Gazette
numismatique suisse 296, 2025, 75–85.

ANDRÉ J.-CHEZEAUX CH., «Der älteste Tempel in Griechenland». La découverte et les controverses sur l'interprétation du drakospito du mont Ochi en Eubée. in: D. Lefèvre-Novaro - C. Voisin (επιμ.), Sanctuaires et paysages. La (re)découverte des lieux de culte en Méditerranée centrale et orientale Actes du colloque international Strasbourg, 21-23 novembre 2023. Strasbourg 2025, 396-406.

ANDRÉ J. – CHEZEAUX Ch., *Silvanus en Eubée : une représentation inédite dans une carrière de marbre d'époque impériale à Styra*. *Revue archéologique* 79.1. 2025, 135–173.

DELL'ORO F., *Les Lamelles de Styra. Nouvelle édition avec étude paléographique, dialectologique et onomastique. ERETRIA XXVII, Fouilles et recherches.* 2025.

FACHARD S. - SIMOSI A. - KRAPF T. - SAGGINI T. -
KYRIAZIO.-ANDRÉ J.-CHEZEAX C.-VERDAN S. -
THEURILLAT T., The Artemision at Amarnthos:
The 2024 Season. *AntK* 68, 2025, 145-149.

FACHARD S. - BANOU E.S., Underwater Research
in the Ancient Harbour of Eretria. AntK 68,
2025, 149-152.

FACHARD S. – CHEZEAUX C. – CASTIELLO M.E.,
Lidar-led fieldwork in the Eretria-Amarnthos
Survey Project (Euboea, Greece), JGA 10, 2025,
34–48.

KNOEPFLER D., Les Érétriens de Kissie chez Philostrate, *Vie d'Apollonios de Tyane*, I, 23-24: un fragment méconnu des Persika de Ctésias de Cnide, source principale — mais non unique! — d'un récit à tiroirs multiples. *Journal des Savants*. 2025. 3-114.

KRAPFT.-CHRYSSOULAKI S.-VOKOTOPOULOS L.-
MICHALOPOULOU S. - ANDRÉ J., Aegina,
Hellanion Oros: The 2024 Season. *AntK* 68,
2025. 152-155.

KRAPF T. - DE POLIGNAC F. - VOKOTOPOULOS L. -
MICHALOPOULOU S. - ANDRÉ J., Le sanctuaire
de Zeus au sommet de l'Hellonion Oros sur
l'île d'Égine.in: D.Lefèvre-Novaro - C.Voisin
(επιστ.), *op. cit.*, 264-276.

SAGGINI T. – MAILLARD P., Un faon pour la déesse. À propos d'une statuette chypriote découverte dans l'Artémision d'Amarynthos. *AntK* 68, 2025, 13–30.

VERDAN S., SAGGINI T., ANDRÉ J., KYRIAZI O.,
THEURILLAT T., *Espaces culturels. Réflexions
préliminaires sur le temple d'Artémis à
Amarynthos (Eubée, 8ème-6ème siècles avant
notre ère)*. ARYS 23, 2025, 377-416.

Πολλά άρθρα δημοσιεύτηκαν στα πρακτικά του συνεδρίου, επιμ. Α. Γ. Σίμωσι, Εύβοια: γη Αβάντων. Αποτίμηση του έργου της Εφορείας Αρχαιοτήτων Εύβοιας κατά τα τελευταία έτη. Πρακτικά Ημερίδας 30-31 Οκτωβρίου 2019 στο Νεο Αρχαιολογικό Μουσείο Χαλκίδας Αρτέμιουσα, Αθήνα 2025.

ACKERMANN G., Νέες έρευνες στο Γυμνάσιο και στη Νότια Παλαίστρα της αρχαίας Ερέτριας (203-220).

KRAPF T. *et al.*, Οι ελληνοελβετικές ανασκαφές στο ιερό της Αμαρυσίας Αρτέμιδος στην Αμά-
ρυνθο: το χρονικό μιας ανακάλυψης (39-52).

REVER K. - ΚΑΡΑΠΑΣΧΑΛΙΔΟΥ Α., Η κρήνη στο
ιερό της Αρτέμιδος στην Αμάρυνθο (83-92).

Νέα — News

09 Ετήσια συνέλευση στην Αθήνα.
Annual conference in Athens.

29 Επίσκεψη του Πρωθυπουργού της
05 Ελλάδας, Κυριάκου Μητσοτάκη, στην
Ερέτρια — Visit of the Prime Minister of Greece, Kyriakos Mitsotakis, to Eretria.

**17-19
10** Στρογγυλή Τράπεζα στην Αθήνα
και την Ερέτρια για τα αρχαία
λατομεία — Round Table in
Athens and Eretria on the Ancient Quarries.

**19
11** Δημόσιο Συνέδριο για τα 50 χρόνια της ΕΑΣΕ, παρουσία του Προέδρου της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, **Guy Parmelin** — Public Conference on the 50th Anniversary of ESAG, with the President of the Swiss Confederation, **Guy Parmelin**.

20 Ερευνητική ημερίδα στο Παν/μιο
11 της Λωζάννης με ομιλίες μελών της
Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής.
Research Workshop at Lausanne University
with Presentations by ESAG Members.

Στην Ελλάδα

Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα

Σκαραμαγκά 4B, 104 33 Αθήνα

Τηλ. +30 210 822 14 49 E-mail: info@esag.swiss

Στην Ελβετία – In Switzerland

École suisse d'archéologie en Grèce

c/o Institut d'archéologie et des sciences de l'Antiquité

Anthropole - Université de Lausanne, CH-1015 Lausanne

Tel. +41 21 692 38 81 E-mail: admin@esag.swiss

www.esag.swiss

www.facebook.com/esag.swiss

www.instagram.com/esag.swiss

σε συνεργασία με

in collaboration with

Unil.

u^b
UNIVERSITÄT
BERN

**UNI
FR**
UNIVERSITÉ DE FRIBOURG
UNIVERSITÄT FREIBURG

UNI
BASEL

Universität Zürich

Université
de Neuchâtel

unhe

UNIVERSITÉ
DE GENÈVE